

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

24 Mutuantiu[m] (Leben narren) Nole. Debita pecunialia [con]trahere:
debita peccaminalia coaceruare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Turba. XXIII X.

rem hñt inordinatū: putātes qz si facerēt illa q̄ p̄cepit eis deus / z faciē
do quod in se est / nō omittēdo curā salutis aīe sue: de^o eis nō p̄nderet
Plane fatui magni. Dic qd hoc est: de^o tibi maiora p̄stitit / aīam z cor
pus sine tua sollicitudine: z hesitas qz minora p̄stabit: si feceris suā vo
lūtātē p̄stabit inq̄s amictū z victū tantū quātū iudicabit tibi expedire
q̄uis nō quātū stulte appeteris. O inq̄s / sed eas ibi quousq̄ assa colum
ba inuolat ori tuo. Nō dico de colūba / sed de pane quotidiano tibi ne
cessario. Neqz dico tibi / sed eas ibi: s; nō habeas supflua sollicitudines
te a necessarijs ad salutē impediētē: laborē exerce: vitato sollicitudines
talē. Au. si ampli^o / de^o minoribz te p̄nderet sine eoz sollicitudine / ambo
z li. q̄s agri: vestit ea z pascit: z times tu q̄ pluris es illis qz te non pas
cet z vestiet / si būana vtaris sollicitudine z feceris p̄cepta sua: Auez
bestiā curat / z filiū negligit: Non est hec opinio filij de patre z ch̄iani
hoīs de Ch̄o: animus est h̄ gentilis nō credētis p̄uisionē dei: ideo
ipemet sibi nitit̄ facere p̄uisionē. Excutē hāc stultitiā: abijce hāc gēti
lem diffidētiā: z fide patri ad quē iugit̄ z quādie clamas: Pater nos
ter q̄ es in celis. Nō impotēs est / nō durus est / nō ignorās e / nouit ne
cessitatē nostrā / amat nos / vult succurrere / oipotēs est / p̄t subuenire.
Cur q̄ hesitas? Plane nō alia cā / qz pua fides in te est sup ei^o vel potē
tia / vel bonitate vel sapia: si em̄ hoz in te esset viuax fides / munere
meres. Adauge nobis dñe fidem / sic clama. Rogemus.

Feria. iij. post Letare. xxvij. Martij

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euangelium.

Tercima quarta turba stultoz / mutuantū (Borg narrē)
Apte seq̄t hec turba p̄cedentē: illi nimā curam / hi nullaz
hñt. Dinoscunt̄ aut̄ stulti hi duabz nolis / fm qd duo sunt
ḡna debitorz. s. pecunialū z peccaminialū.

Prima igit̄ nola est: debita pecunialia p̄trahere (gelt oder ander
zeitlich guot vff borg vff nemen) Sūt q̄ debita multa p̄trahere nō cu
rant p̄ mutua / dūmodo ad soluendū non cito cogant̄: z uiuant / luxuri
ant (praessen / füllen) supbiunt: z inter uiuandū cantāt (Lof soe glur
sorgen) z (Er bindt die sebuoch mit basten der die zech bezalē muof)
sicqz cum bonis alioz supbiunt z luxuriant. Noti sunt hoz mores /
nec opus est diffusius eos describere. Maiorē inquit sollicitudē
nem habebit creditor quē admodū soluat / q̄ ego quō solua. Et tñ sine
sollicitudine nō sunt ā miseria / vt puto: nisi sint oīs honestatis exptes.
Aliqñ sup h̄ angit̄ cor ei^o q̄ h̄mōi cogitat obligatōem. Modestissima
est vox creditorz postulantiū: vt Boen^o in de disciplina scholarū d̄t.
Cogit eos aut̄ impellit voluptas quā q̄runt / vt multa mutuent̄: q̄ tñ
fero aut̄ nunq̄ soluiūt: quaten^o delicias habere possint: s; p̄trariū cre
bro accidit. Quippe q̄ semp cogunt̄ deteriora recipe sup credētia tali

Mutuantium

- q̄ si prompta emerēt pecunia: q̄qd acidū/mucidū/pendulū/rancidū
3 aut alio infectū sapore: ideo eis cedit. Equū recipit (vnd überficht gal
vnd überbein) dum ad credentiā sibi dat: z p duplici pecunia recipere
cogit. Sed esto hec nō curēt: timor tñ z erubescētia ipos frequē p̄
mit: si qñ in publicū cū pdire p̄tigerit/timet sibi obuiū futurū credito
rem: qd si factū fuerit/aut declinabit viā/aut rubore suffundit facies:
4 z in quē angulū debeat respicere ignorat. Nō decrūt tūc multa pctā
in q̄ cader: mēdacia ingeminat/spondens se datur: z quēadmodū ille
pecuniā sibi sit allaturus/de qua solutōem faciet. Quid multa: mēda
ciū mēdacio adijcit: z instar fornicū vnū sup aliez p̄camerādo extru
it: multa qz in creditoris fraudē excogitat: cum tñ obliget cito solvere:
5 etiā vsqz ad cessionē bonoz/nisi cū p̄sensu creditoris differat. De fur
tis/ludis z ceteris vitijs taceo/q̄bz nitit acq̄rere vñ soluat: p ludos z cra
pulas in debita trudit/z p ludos se eripe nitit: hui⁹ reicausa sunt q̄
6 uia illa quotidiana stubaz/oim maloz vniqz sentine. Et peiora hozū
p̄deūt/q̄ lex meminit. ff. ad senatuscōsultū Macedonianū. l. j. vbi vsu
rario q̄ appellat Macedo/p̄hibet dari actio z petitio p̄tra filiūfamilis
B as/cui es mutuauit soluedū post mortē p̄ris. Recte q̄dē/ne deē p̄ h
occafio filijfamilias machinari in mortē p̄ris. Utinā z h̄ seruariet in
politijz p̄tra eos q̄ iuuenibz pecuniā mutuāt sup paterna hereditate/
aut alijs filij causis. Et q̄s mala oia enumeraret q̄ ex his mutuis
A ad credentiā emergūt: Ingratitudo p̄tra eos q̄ mutuauerūt: q̄ dū debi
tū poscūt/efficiunt odiosi debitoribz. Sterilitas deniqz debitorum (sic
moeget memer begrünen oder vñ grienē zweig kōmen) q̄diu debita
manēt. semp sunt vno anno immature geniti: qz manius. Quicqd lu
cranē (ist alles vergessen bzor) sumit. tedebit eos ois laboris: cū sciant
nihil sibi cuētuz/ s; oia creditoribz p̄standa. si tñ tam felices sunt: vt ta
libz tradāt/z nō turpiter z luxuriose absumat debitis manentibus.
8 Sed qd: nunqd qz differūt solvere deobligant: Non p̄fecto: lupus vo
rax nullā ducoraz metam: veniet hora z dies/z tūc solues: qz si solvere
non habes in ere/solues in suppellectili alia. si neqz ita/solues in corpe
z honore: oibz efficietis infamis. Q̄ quot dñia magni status z ambit
E osi h̄ modo subruunt sunt z subruunt. Etidem⁹ h̄ in q̄busdā magni nois
mercatoribz/ sed z nobilibz. Egyptij frumēta a Ioseph receperūt: z ta
men tādem solvere coacti/ in seruitutē Pharaonis multi redacti sūt:
9 Quid ḡ faciā: Hoc qd sapiēs docet Prouer. vi. Fili mi si sponde
ris p̄ amico tuo/ defixisti apud extrancū manū tuā: alligatus es h̄bis
oris tui z captus p̄rijs sermonibz. Fac ḡ qd dico tibi fili mi: z teipm
libera: qz incidisti in manū p̄rimi tui. Discurrere festina/ suscita amicus
tuū: ne dederis somnū oculis tuis/ nec dormitēt palpebre tue. Erue
re q̄si damula de manu/ z q̄si auis de insidijs aucupis. Nec p̄sultit sa
piēs fideiussori. Tridē z tu debitor efficias. Si factus es debitor alicu

ius curato vt te de obligatōe p solutōem debiti absoluas/ ppter causas
tam sup̄ enumeratas. Sed z festinanter h̄ facito/ z clabere vt damula
(als ein wylfel) vel capreolus s̄m quosdam. Et tantū de p̄ma nola.

Secunda nola est: coaceruare debita peccaminalia. i. pctā. Sūt q̄
de die in diē peccāt/ z pctā pctis addētes cumulāt a pueritia/ iuuēta/
virili/ z vsq; in senectā z senū abutētes bonitate z dei lōganimitate.
Sed ais: Sūt ne pctā debeat debz ne nobis aliq̄s caratur ea nos alijs
debemus: vel dñt ne nobis inesse: Rñdeo q̄ ppter nullā illoz dicunt
debita/ sed qz nos efficiūt debitores penaz. q̄cūq; em̄ peccat p̄tra dēū
reus efficit penē infernalis: quā obligat soluere/ nisi a pctō absoluat
Sunt igit̄ pctā non formalr/ sed hoc modo effectiue debita. Illa inq̄z
multi accumulāt sup̄ se: qz de illoz solutōem postulare differt. **D** (di
cūt) de bono est/ nihil postulat. **D** fatue/ quoties insufurrat tibi in au
rem: Redde q̄d debes. Tu aut̄ rñdes aut nihil/ vel ad maximū: cras
agā p̄niam/ habe patientiā/ z oīa reddā tibi. Et ecce patientiā h̄z tecū: z
habuit iā mltis ānis/ z adhuc ei solutōem p̄ p̄niam nō facis debitoz.
Sed diuitias bonitatis ei⁹ z patientie p̄t̄nis. Ignoras qm̄ benignitas
dei ad p̄niam te adducit: s̄m aut̄ diuitias uā z impenitēs cor ibi clauri
zas tibi irā in die ire z reuelatōis iusti iudicij: ad Ro. ij. Vere iusti iu
dicij/ s̄z seuerissimi. Putasne qz differt punire/ iō nō punire: Falleris:
immo qz differt seuerissime punire/ instar diu z longe trabētis arcū:
quāto seri⁹ telū emittit tractu remorat⁹/ tāto pfundi⁹ telū infigit z fo.
tius p̄cutit. Lento q̄dē gradu (au Valerius) ad vindictā diuina p̄ces
dit ira/ tar̄itatēq; supplicij grauitate p̄pensat. Noli ḡo frat̄/ dū ad au
rem p̄. **E** a te dñs/ vt soluas debita: noli aurē auertere: noli uerū
dñm repellere dicēs: Expecta reexpecta: manda remā. Sed mox in
cipias debitū soluere: noli differre i senectā z senū: vt tuus fias stulto il
li de q̄ p̄ similitudinē d̄z: qz quattuor habuit eq̄s (groemlin) q̄z vn⁹ fuit
debilis: totq; sarcinas qlibet habuit aptas: ipe at̄ oēs q̄ttuor sarcinas
debiliori (dem groemlin) imposuit/ alios fortiores dimittēs liberos z
exoneratos grifellū añcedere: sequētē aut̄ stimulis acriter vrgebat. Ni
mirz respicit hec similitudo z parabola eos q̄ cumulāt pct/ āz p̄niam p̄ eis
agere nitunt̄ in senecta. Ecce tu fatuus es ille. **E** qui q̄ttuor sunt q̄ttu
or etates: p̄mus equ⁹ est pueritia a decimo vsq; ad vicesimū annū: se
cūdus iuuēta a tricesimo vsq; ad q̄dragesimū: tertio virilitas vsq; ad
sexagesimū annū: q̄rtus senecta. Habet qlibet equus sua onera p̄nie
portāda p̄ pctis q̄ p̄mittit: sed null⁹ suffert/ s̄z ad senectā reseruat (Das
groemlin s̄ols als tragen) Parcis tibi in pueritia: onus p̄nie tibi debi
tū nō portas: nihil vis ieiunare zc. neq; mater sinit hoc fieri. **O**he (in
q̄t) puer est/ expecta q̄usq; p̄fecte creuerit. Itaq; excurit brunell⁹ (brün
lin) onus a se. Secūdus equ⁹ iuuēta: z neq; h̄ p̄nie onus vult portare.
Tertio virilitas (der schimel) z h̄ renuit. **O** (in q̄t) vbi senuero p̄niam

Optatiuorum

agā. Sicq; oia referant vt debiliori equo (dem grōmelin) imponā
tur. Quanta hec stulticia q̄so: Sed qd̄ erit: Loco vigiliaz z ieiunioꝝ
dormitabit z dormiet/ō: ones nulle/sed genua z suspiria/z nihil erit:
sicq; nemo erit q̄ onus p̄nie portare velit. Noli ḡ frater p̄crastinare p̄
pter dei benignitatē differre solutōem debitorū/pectā dimittere: s; mox
excitias te. Quanta infania est (ne dixerim stulticia) in luto iacere: z
indevolūtariē nolle exire mor/sed differre: Pctm̄ oī immūditia mai⁹
est. Unica em̄ macula pcti adeo deturpauit lucifery q̄ pulcherrimus
Serat angel⁹: vt absq; horrore p̄spici nō possit ab hoīe. Quāta ḡ fatu⁹
tas/q̄ hō a pctō differt erire: Infania quāta: cadit asin⁹ tuus in lutū/
z vis eū mox extrahere: tu at̄ i mat⁹ si incidere vis differre. Cadit asi
na (clamat Bernard⁹) z est q̄ subleuet: perit aīa /z nō ē q̄ recogitet. Nō
ne si q̄s in aquā ceciderit p̄fundā z adhuc supenatat/sed incertum sit
qn̄ debeat descēdere in p̄fundū sicut lapis: fatuus est q̄ differt tali sub
uenire dū p̄r: z p̄cipue ille fatu⁹ est q̄ est in piculo/si pctat dilatoem sui
succursus dicēs: Nolo adhuc mihi subueniri vsq; ad damnū. Respy
cit nostros fatuos hec similitudo. Nimirū q̄ in pctō mortali est/ceciderit q̄s
in aquā p̄fundā/incertus qn̄ ad p̄fundum inferni descendere debeat:
Et cum ad p̄niam mouet/quasi q̄dam tabula ei porrigitur/in qua de
naufragio euadat. Penitentia em̄ est secūda tabula post naufragiū:
fm̄ Hieronymū. Nonne ḡ fatuus est pctōr/si differt tabulā istā recipere
vel si nimis paruā q̄rit/q̄ eum naufragio liberare nō possit: vel si post
q̄s sup̄ eam ascēderit/illam dimittit p̄usq; ad securitatē port⁹ p̄ueni
rit: Mira infania est/q̄ hoīes postq̄ tabulā ascēderūt/iteꝝ in mare
volūtariē insiliūt. Succesa est dom⁹ igne pcti/q̄ tibi bona tua natura
lia iugit̄ p̄sumit: z cur o fatue adhuc non curas eū extinguere: Q̄ de
abscondi ignē in sinu meo: z exusto iam latere/nudatis tā viscerib; tam
sanie defluēte/adhuc p̄sulendū est an excutiā illū: Quis tā fatu⁹ vt su
p̄ his p̄sulendū diu putaret: Resipiscam⁹ frēs/z nō sim⁹ de numero
hoꝝ fatuoꝝ p̄crastinantiū solutōem tot debitorū: sed in tpe oportuno
incipiamus dū dices est/vt gl̄am inueniam⁹ hic in vta/z alibi gl̄am in
patria. Ad quā p̄ducatur zc.

Feria. iij. post Letare. xxviii. Martij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euangelium.

Sz **T**recsimaginta turba stultoz est optatiuoz (wünsch nar
ren) Ipi sunt q̄ optāt ea q̄ magis sūt nociua q̄ vtilia: q̄lis
fingit̄ fuisse Nidas rex P̄brygū. Quid. x. meta. Qui ops
tabat vt oia q̄ p̄tingeret fieret aux: q̄ facto etiā panis z vi
nū aux fiebat: sicq; perijt. P̄nt at̄ hi fatui inumeris dinosci nolis/fm̄
q̄ multa sunt q̄ stulte ab hoīb; optari p̄nt: q̄ enumerant a Fr̄cis. Pe
trar. in suo de rene. vtriusq; fortu. li. j. Que omnia possunt in nolas